

[2022] 1 एस. सी. आर. 857

नरेंद्र हिरावत आणि कं.

वि.

शोले मीडिया एंटरटेनमेंट प्रा. लिमिटेड. आणि इतर

(2022 चे दिवाणी अपील क्रमांक 1867-1868)

मार्च 07,2022

[विनित सरन आणि अनिरुद्ध बोस, जे. जे.]

मनाई-अपीलकर्ता (एन. एच. सी.) आणि प्रतिवादी क्र. 1 (एस. एम. ई.) चित्रपटांच्या हक्कांसाठी 20 कोटी रुपयांच्या रकमेसाठी-रकमा आणि कराचे ओझे भरण्याच्या संबंधी वाद निर्माण झाला, जे एन. एच. सी. आणि एस. एम. ई. यांच्यात तडजोडीने निकाली काढण्यात आले-तडजोडीचा करार अंमलात आणण्यात आला ज्यामध्ये मुख्य अट अशी होती की एन. एच. सी. ने आणखी चार हप्त्यांमध्ये रक्कम भरायची होती-तडजोडीच्या कराराच्या अटीचे कथितपणे पालन न केल्याबद्दल एस. एम. ई. ने जारी केलेली समाप्ती नोटीस-एन. एच. सी. ने व्यावसायिक खटला दाखल करून एस. एम. ई. ला अपीलकर्त्याच्या हक्कांच्यात अडथळा आणण्यापासून रोखणाऱ्या कायमस्वरूपी आणि तात्पुरत्या मनाई आदेशाची घोषणा करण्याची मागणी केली-यादरम्यान, एन. एच. सी. आणि प्रतिवादी क्र. 2- जी. टी. पी, विशिष्ट कालावधीसाठी उक्त चित्रपटाच्या हक्कांसाठी.-त्यानंतर, जी. टी. पी. ने एन. एच. सी. कडे असलेला उपरोक्त उप-परवाना संपुष्टात आणला आणि अग्रिम परताव्याची मागणी केली-उच्च न्यायालयाच्या न्यायाधीशांनी एन. एच. सी. च्या बाजूने अंतरिम मनाई आदेश दिला-तथापि, विभागीय खंडपीठाने एकल न्यायाधीशाचा आदेश उलटवला-अपीलवर, असे म्हटले:सेटलमेंट डीडच्या अंमलबजावणीपूर्वी, एन. एच. सी. ने प्रारंभिक कराराच्या संदर्भात आधीच भरीव रक्कम दिली होती-सेटलमेंट डीडनंतरही, रु. 5.46 कोटी आधीच भरले गेले होते-एन. एच. सी. ने केलेले प्रत्येक पैसे एस. एम. ई. ने जारी केलेल्या पावत्यांच्या विरुद्ध होते-शिल्लक रकमेच्या संदर्भात पावत्या न

जारी करण्यासाठी एस. एम. ई. ने दिलेले एकमेव कारण म्हणजे पावत्या जारी केल्यावर ताबडतोब जमा होणारे जी. एस. टी. चे दायित्व, जे स्वीकारले जाऊ शकत नाही-पक्षांचे वर्तन लक्षात घेता, समभाग एन. एच. सी. च्या बाजूने आहे-एन. एच. सी. ने भरीव देयके दिली आहेत आणि एकूण रकमेच्या 10 टक्क्यांपेक्षा थोडी जास्त असलेली शिल्लक, एकल न्यायाधीशाच्या आदेशाच्या संदर्भात आधीच उच्च न्यायालयात जमा केली गेली आहे-एन. एच. सी. ने मनाई आदेश मंजूर करण्यासाठी प्रथमदर्शनी खटला दाखल केला-सुविधेचा समतोल एन. एच. सी. च्या बाजूने आहे-त्याच्याशी केलेला करार लक्षात घेता मनाई आदेश-उच्च न्यायालयाच्या एकल न्यायाधीशाचा आदेश पुनर्संचयित केला जातो .

वंडर लिमिटेड आणि इतर वि. अँटोक्स इंडिया पी. लिमिटेड 1990 (पूरक) एस. सी. सी. 727; शाह बाबूलाल खिमजी विरुद्ध जयाबेन डी. कनिया आणि इतर . (1981) 4 एस. सी. सी. 8; दोराब कवासजी वॉर्डन वि. कूमी सोराब वॉर्डन आणि इतर. (1990) 2 एस. सी. सी. 117: [1990] 1 एस. सी. आर. 332; मेट्रो मरीन्स आणि इतर . वि. बोनस वॉच कंपनी (पी) लिमिटेड आणि इतर . (2004) 7 एस. सी. सी. 478; बेस्ट सेलर रिटेल (इंडिया) प्रायव्हेट लिमिटेड विरुद्ध आदित्य बिर्ला नुवो लिमिटेड आणि इतर . (2012) 6 एससीसी 792:[2012] 5 एससीआर 834; कोलगेट पामोलिक् (इंडिया) लिमिटेड. वि. हिंदुस्तान लीव्हर लिमिटेड कं. (1999) 7 एस. सी. सी 1:[1999] 1 पूरक.एस. सी. आर. 560-संदर्भित.

खटला कायदा संदर्भ

1990 (सप) एस. सी. सी. 727 संदर्भित

(1981) 4 एस. सी. सी 8 संदर्भित

[1990] 1 एस. सी. आर 332 संदर्भित

(2004) 7 एस. सी. सी 478 संदर्भित

[2012] 5 एससीआर 834 संदर्भित ई.

[1999] 1 पूरक.एस. सी. आर. 560 चा संदर्भ

दिवाणी अपील न्यायाधिकरण:2022 चे दिवाणी अपील क्रमांक 1867-1868.

दिनांक 26.08.2021 च्या मुंबई उच्च न्यायालयाच्या व्यवसायिक अपील (एल) क्रं.8026/2020 मध्ये नोटीस ऑफ मोशन क्रं.2591/2019 मध्ये व्यवसायिक आय.पी. दावा क्रं.1387/2019 आणि व्यवसायिक अपील (एल) क्रं. 9909/2020 मध्ये नोटीस ऑफ मोशन क्रं. 2591/2019 मध्ये व्यवसायिक आय.पी. दावा क्रं.1387/2019 सोबत. 2022 चे दिवाणी अपील Nos.1869-1870.

मुकूल रोहतगी, डॉ. ए. एम. सिंघवी, वरिष्ठ वकील., महेश अग्रवाल, अंकुर सहगल, अनिरुद्ध भाटिया, दीपशिखा मिश्रा, ई. सी. अग्रवाल, अपीलकर्त्यासाठी वकील.

नीरज किशन कौल, सिद्धार्थ भटनागर, चंदर उदय सिंग, वरिष्ठ वकील, मेहूल एम. गुप्ता, श्रेया पारिख, अर्चित जयकर, दिव्या त्यागी, आर. पी. गुप्ता, औरूप दासगुप्ता, रोहन थवानी, पूजा धर, गुंजन आहुजा, प्रतिवादींसाठी वकील.

न्यायालयाचा पुढील आदेश मंजूर करण्यात आला:

आदेश

1. परवानगी देण्यात येते.
2. अपीलकर्त्यांनी दाखल केलेल्या मनाई आदेश आणि इतर सवलतींच्या दाव्याच्या संदर्भात, मुंबई उच्च न्यायालयाच्या विद्वान एकल न्यायाधीशांनी 9 मार्च 2020 रोजी दिलेला अंतरिम मनाई आदेश मंजूर केला, ज्याला उच्च न्यायालयाच्या विभागीय खंडपीठासमोर दाखल केलेल्या अपीलांमध्ये आव्हान देण्यात आले होते. अपीलांना परवानगी देण्यात आली आहे आणि एकल न्यायाधीशांनी दिलेला अंतरिम मनाई आदेश अपील खंडपीठाने उलटवला आहे. विभागीय खंडपीठाच्या या आदेशाच्या वैधतेवर प्रश्नचिन्ह उपस्थित करत, विशेष परवानगी याचिकांच्या माध्यमातून हे अपील दाखल करण्यात आले आहेत. हे अपील अंतरिम आदेशाच्या विरोधात दाखल करण्यात आले असल्याने, आम्ही सध्याच्या अपीलांच्या उद्देशाने केवळ मूलभूत तथ्ये देत आहोत.

3. दिनांक 09.09.2015 ला दोन करार , अपीलकर्ता, नरेंद्र हिरावत आणि कंपनी (थोडक्यात 'एन. एच. सी. ') आणि प्रतिवादी क्र. 1, म्हणजे 'शोले मीडिया एंटरटेनमेंट प्रायव्हेट लिमिटेड' (थोडक्यात 'एस. एम. ई. '), 'शोले' आणि 'शोले 3 डी' या चित्रपटांच्या हक्कांसाठी दिनांक 01.04.2016 ते 31.03.2022 या कालावधीसाठी, रु.20 कोटी करीता करण्यात आला. त्याच तारखेचा दुसरा करार 'शोले' आणि 'शोले 3 डी' या चित्रपटांच्या हक्कांसाठी '01.04.2022 ते 31.03.2027' या कालावधीसाठी 5 कोटी रुपयांना अंमलात आणण्यात आला.हे अपीलांच्या पहिल्या संचाच्या संदर्भात होते (यानंतर 'शोले अपील' म्हणून संदर्भित).अपीलांच्या दुसऱ्या संचामध्ये, त्याच तारखेला एन. एच. सी. आणि प्रतिवादी क्र.1, म्हणजे जनरेशन थ्री एंटरटेनमेंट प्रायव्हेट लिमिटेड (यापुढे 'जी 3' म्हणून संदर्भित).हे समान कालावधीसाठी एन. एच. सी. च्या बाजूने देण्यात आलेल्या 32 चित्रपटांच्या हक्कांच्या संदर्भात होते.या दोन्ही याचिकांमधील तथ्ये जरी एकसारखी नसली तरी खूप समान आहेत.सोयीसाठी आम्ही अपीलांच्या पहिल्या संचाच्या तथ्यांशी व्यवहार करू, ज्याचा यापुढे आम्ही 'शोले अपील' म्हणून उल्लेख करू.

4. उपरोक्त करारांची अंमलबजावणी झाल्यानंतर, 12.07.2016 ला दिनांक 09.09.2015 परवान्याच्या करारांमध्ये दोन परिशिष्टांची अंमलबजावणी करण्यात आली. या परिशिष्टात असे नमूद करण्यात आले आहे की, अतिरिक्त रकमेवर रु. 1. 75 कोटी एन. एच. सी. द्वारे दिले जाणारे पैसे, एन. एच. सी. कडे चित्रपटाच्या अमर्यादित प्रदर्शनाचे अधिकार असतील आणि हा कालावधी 31.03.2027 पासून 30.09.2027 पर्यंत वाढवण्यात आला होता. अपीलकर्ता-एन. एच. सी. आणि प्रतिवादी क्र. 1-एसएमई दरम्यान रकमा आणि कराचा बोजा भरण्याच्या संबंध आलेल्या यंत्रणेसंबंध काही विवाद होते. दरम्यान, 16.05.2018 रोजी, अपीलकर्ता-एन. एच. सी. आणि प्रतिवादी क्र. 2 मध्ये उप अधिकारचा करार करण्यात आला होता आणि प्रतिवादी क्र. 2

गोल्डमाइन्स टेलीफिल्म्स प्रायव्हेट लिमिटेड उक्त चित्रपटाच्या हक्कांसाठी प्रतिवादी क्र. 2 , जे 15.11.2021 ते 14.11.2026 या कालावधीसाठी होते.

5. आधीच नमूद केल्याप्रमाणे, एन. एच. सी. आणि प्रतिवादी क्र. 1-एसएमई, पक्षांमध्ये संवाद झाला आणि शेवटी दोन्ही पक्षांमध्ये 05.11.2018 वर तडजोडीचे पत्र झाले.शेवटी, 03.12.2018 ला, एन. एच. सी. आणि एस. एम. ई. यांच्यात तडजोडीचे एक दस्तऐवज अंमलात आणले गेले- प्रतिवादी क्र. 1 ज्यामध्ये मुख्य अट अशी होती की एन. एच. सी. ला आणखी रु. 8. 71 कोटी रुपयांच्या चार हप्त्यांमध्ये. 1.25 कोटी, रु. 2. 46 कोटी, रु. 2. 50 कोटी आणि रु. 2.50 कोटी रुपये भरवायची आणि पूर्वीच्या 30.09.2027 पर्यंतच्या कालावधीऐवजी, तो आणखी एक वर्षासाठी, 30.09.2028 पर्यंत वाढवण्यात आला.

6. शेवटी, आता या कार्यवाहीत जो अंतिम वाद संपला आहे, तो कथितपणे प्रतिवादी क्र. 1 नुसार, दिनांक 03.12.2018 तारखेच्या तडजोडीच्या अंतिम कराराचे पालन न केल्याबद्दल आहे जे सेटलमेंट डीडच्या संदर्भात देयके दिली गेली नव्हती. तथापि, एन. एच. सी. ची भूमिका अशी आहे की आधीच भरीव देयके दिली गेली आहेत आणि जे दिले गेले नाही ते प्रतिवादी क्र. 1 च्या अपूर्ततेमुळे.असे सांगितले की एन. एच. सी. नेहमीच पैसे भरण्यास तयार आणि इच्छुक आहे.तथापि, दिनांक 03.12.2018 तडजोडीच्या पत्राच्या अटीचे कथित पालन न केल्याच्या आधारावर, प्रतिवादी क्र. 1 कडून दिनांक 18.06.2019 ला करार संपुष्टाची नोटिस दिली होती.

7. प्रतिवादी क्र. 2 ने, 26.08.2019 तारखेच्या सूचनेद्वारे, एन. एच. सी. सोबत केलेला 16.05.2018 तारखेचा उप-परवाना करार संपुष्टात आणला आणि एन. एच. सी. कडून Rs.11 कोटींहून अधिक अग्रिम परतावा मागणी केली.

8.प्रतिवादी क्र. 1 ने जारी केलेल्या दिनांक 30.08.2019 समाप्ती सूचनेच्या संदर्भात. प्रतिवादी क्र. 1, एन. एच. सी. ने 30.08.2019 वर व्यावसायिक खटला दाखल केला.दावा केलेल्या सवलतींमध्ये फिर्यादी हा सर्व प्रदेशांसाठी खटल्याच्या चित्रपटांच्या संदर्भात एकमेव आणि एकमेव अनुज्ञप्तिधारक आहे हे घोषित करण्याची विनंती, पुढे समाप्ती पत्र बेकायदेशीर, कायद्याने वाईट, शून्य असे घोषित करणे समाविष्ट होते. प्रतिवादींना परवानाधारक अधिकार आणि नुकसान भोगण्यापासून प्रतिबंधित करणारा, अमान्य आणि अंमलात आणण्यायोग्य, कायमचा आदेश. तात्पुरती स्थितीही मागितली होती. 09.03.2020 च्या आदेशानुसार, उच्च न्यायालयाच्या विद्वान एकल न्यायाधीशाने (ज्यांच्यापुढे व्यावसायिक खटला दाखल करण्यात आला होता) एन. एच. सी. च्या बाजूने अंतरिम मनाई आदेश दिला, प्रतिवादींना खटल्याच्या चित्रपटांमध्ये अपीलकर्त्याच्या परवाना अधिकारांच्या आनंदात अडथळा आणण्यापासून रोखले आणि प्रतिवादी क्र. 1-एस. एम. ई. ला समाप्तीच्या सूचनेवर कारवाई करण्यापासून रोखले . प्रतिवादी क्रमांक 1 आणि 2 यांना 24.10.2019 रोजी करण्यात आलेल्या करारावर कारवाई करण्यास मनाई करण्यात आली होती, जो खटला दाखल झाल्यानंतर प्रतिवादी क्रमांक 1 आणि 2 मध्ये करण्यात आला होता, अपीलांच्या पहिल्या संचात शोले आणि शोले 3 डी चित्रपटाचे हक्क आणि प्रतिवादी क्रमांक 2 च्या बाजूने अपीलांच्या दुसऱ्या संचात 32 चित्रपटांचे अधिकार देण्यात आले होते. उच्च न्यायालयाच्या विभागीय खंडपीठासमोर विद्वान एकल न्यायाधीशाच्या आदेशाला आव्हान देणारी न्यायालयांतर्गत

याचिका दाखल करण्यात आली होती, जी प्रतिवादींच्या बाजूने मंजूर करण्यात आली आहे आणि त्यामुळे या न्यायालयासमोर ही याचिका दाखल करण्यात आली आहे .

9. श्री. मुकूल रोहतगी आणि डॉ. ए. एम. सिंघवी, ज्येष्ठ वकील आणि श्री. अंकुर सैगल, विद्वान वकील हे दोन्ही याचिकांमध्ये एन. एच. सी. साठी हजर झाले आहेत. श्री. नीरज किशन कौल, श्री. सिद्धार्थ भटनागर आणि श्री. सी. यू. सिंग, विद्वान ज्येष्ठ वकील, श्री. आर. पी. गुप्ता आणि सुश्री पूजा धर, विद्वान वकिलांनी दोन्ही अपीलांमध्ये प्रतिवादींची बाजू मांडली आहे. आम्ही त्यांना दीर्घकाळ ऐकले आहे आणि अभिलेखाचा अभ्यास केला आहे.

10. वर वर्णन केल्याप्रमाणे तथ्ये पक्षांच्या विद्वान वकिलांद्वारे विवादित नाहीत. वरील तथ्यांवरून हे स्पष्ट केले जाऊ शकते की जरी प्रारंभिक करारातील देयके आणि इतर कलमांबाबत तसेच परिशिष्टाबाबत काही विवाद होते, परंतु 03.12.2018 वरील तडजोडीचा करार अंमलात आल्यानंतर, पूर्वीचे सर्व वाद मिटवले गेले होते आणि आता जे आवश्यक होते ते म्हणजे उक्त कराराचे पालन करणे. या दस्तऐवजात अशी तरतूद होती की एन. एच. सी. ला प्रतिवादी क्र.1 ला रु. 8.71 कोटी. चार हप्त्यांमध्ये आणि परवान्याचा कालावधी एक वर्षासाठी म्हणजेच 30.09.2028 पर्यंत (पूर्वीप्रमाणे दिनांक 30.09.2027 ऐवजी) वाढवायचा होता. विद्वान एकल न्यायाधीशांनी या प्रकरणाच्या सर्व पैलूंचा विचार केला होता आणि असे म्हटले होते की सुविधेचा समतोल एन. एच. सी. च्या बाजूने आहे आणि त्यानंतर अपीलकर्त्याच्या बाजूने मनाई आदेश दिला. प्रथमदर्शनी खटल्याच्या पैलूवर, एकल न्यायाधीशांना असे आढळले की फिर्यादीने (आमच्यासमोर अपीलकर्ता) मोठ्या प्रमाणात देय दायित्व पूर्ण केले होते. प्रतिवादींनी विशिष्ट मदत कायदा 1963 च्या कलम 14 (डी) च्या आधारे विद्वान एकल न्यायाधीशांसमोर युक्तिवाद केला. त्यात. विषय करार निश्चित करण्यायोग्य होते आणि त्यामुळे त्यांची कोणतीही विशिष्ट

कामगिरी मंजूर केली जाऊ शकत नाही, असा युक्तिवाद करण्यात आला.तथापि, विद्वान एकल न्यायाधीशांना असे आढळले की हे एक कलम नव्हता ज्यामध्ये एकतर्फी निर्णयाचा विचार केला गेला होता परंतु निर्णय घेण्याचा अधिकार दुसऱ्या पक्षाने कराराचे उल्लंघन करण्याच्या अधीन होता.अंतरिम दिलासा देण्याची अट म्हणून, फिर्यादीला सेटलमेंट डीडनुसार संपूर्ण शिल्लक रक्कम 3 कोटी 25 लाख जमा करण्याचे निर्देश देण्यात आले.अशी ठेव न्यायालयात करायची होती निर्देशाच्या या भागाचे पालन करण्यात आले आहे, असे फिर्यादीच्या विद्वान वकिलांनी आम्हाला कळवले आहे.

11. खंडपीठाने अपीलमध्ये संपूर्ण प्रकरणाचा पुनर्विचार केला आहे आणि प्रतिवादींच्या बाजूने निर्णय दिला आहे.याचिकेखालील निकालात विभागीय खंडपीठाने इतर गोष्टींबरोबरच असे म्हटले आहे:- असे.

"62. आक्षेपार्ह आदेशामुळे अत्यंत असमान स्थितिविशेष निर्माण झाली आहे.एक फिर्यादी, जो करारांच्या आवश्यक अटींचे सातत्याने उल्लंघन करण्यास तयार आणि इच्छुक नव्हता, जो दाव्याच्या तारखेस थकबाकीदार होता, ज्याने अंतिम खटल्यात अद्याप आपले अधिकार स्थापित केलेले नाहीत; त्याला संपुष्टात आलेल्या करारांतर्गत सर्व अधिकारांचा गैरवापर करण्यासाठी अनिवार्य अंतरिम आदेशाद्वारे परवानगी दिली जाते. परवानाधारक साहित्याच्या खऱ्या मालकांना त्यांच्या मालमत्तेच्या अधिकारांचे मुद्रीकरण करण्यापासून रोखले जाते. गोल्डमाईन्स टेलिफिल्म्स, ज्याने फिर्यादी आणि परवानाधारक अपीलकर्ते या दोघांनाही पैसा दिले

आहेत, ते परवान्यांचा गैरवापर करण्यापासून वंचित आहेत. अशा कठोर अंतरिम आदेशासाठी कोणतीही असाधारण स्थितिविशेष अस्तित्वात नव्हती.

63. त्यामुळे, पक्षांमधील कराराच्या खऱ्या रचनेनुसार, फिर्यादी कराराच्या अटींचा एक आवश्यक भाग पार पाडण्यास सदैव तयार आणि इच्छुक होता हे सिद्ध करण्यात फिर्यादी अपयशी ठरला आहे. कोणतेही प्रथमदर्शनी प्रकरण, अगदी उच्च प्रथमदर्शनी प्रकरणापेक्षा कमी, फिर्यादीद्वारे स्थापित केले जात नाही. समाप्ती लागू झाल्यानंतर आणि त्रयस्थ असामीचे अधिकार निर्माण झाल्यानंतर सहा महिन्यांनी समाप्तीला स्थगिती दिल्याप्रमाणे पुन्हा अनिवार्य मनाई आदेश देण्यासाठी कोणतीही असाधारण परिस्थिती अस्तित्वात नाही. आक्षेपित आदेश पारित करताना कराराच्या मूलभूत आवश्यक अटींकडे आणि नोंदींवरील कागदपत्रांकडे दुर्लक्ष केले गेले असल्याने, जरी हे अपील तत्त्वतः अपील असले तरी, मनाई आदेशाचे अनुदान बाजूला ठेवावे लागेल.

64. परिणामी, या चार व्यावसायिक अपीलांना परवानगी दिली जाते. व्यावसायिक आय. पी. ए. मधील नोटीस ऑफ मोशन No.2591/2019 मध्ये विद्वान एकल न्यायाधीशांनी 9 मार्च 2020 रोजी संमत केलेला सामान्य आक्षेपार्ह आदेश व्यावसायिक आय. पी. सूट No.1469/2019 मधील सूट No.1387/2019 आणि नोटीस ऑफ मोशन No.2607/2019 रद्द बातल केलेले आहेत. तथ्ये आणि परिस्थिती लक्षात घेता, खर्चाबाबत कोणताही आदेश नाही."

12. जसे आपण वर पाहिले आहे, संपूर्ण प्रकरण 03.12.2018 वर अंमलात आणलेल्या सेटलमेंट डीडच्या भोवती येते.जे वादग्रस्त नाही ते म्हणजे एन. एच. सी. ने प्रतिवादी क्र. 1 ला दिलेल्या चार देयकांपैकी, पहिली आणि दुसरी देयके एकतर प्रतिवादी क्र. 1 किंवा चलन जारी झाल्यानंतर अपीलकर्त्या -एन. एच. सी. ने केली होती. तथापि, पहिल्या दोन देयके दिल्यानंतर, प्रतिवादी क्र. 1 ने रुपये रकम 1.75 कोटीचे तिसरे चलन फक्त 03.06.2019 वर जारी केले. (जरी तिसरा हप्ता रु. 2. 50 कोटी चा होता) आणि चलन जारी झाल्यानंतर, एन. एच. सी. ने 10.06.2019 वर रु. 1 कोटी 75 लाख रुपये जमा केले.एन. एच. सी. चे प्रकरण असे आहे की त्यानंतर एन. एच. सी. प्रतिवादीला क्रं.1 ला विचारत होती, उर्वरित रकमेसाठी पावत्या जारी करण्यासाठी, जेणेकरून एन. एच. सी. ला शिल्लक रक्कम भरणे शक्य होईल. सेटलमेंट डीड अंतर्गत मान्य केल्याप्रमाणे 8.71 कोटी रुपये . परंतु पावत्या जारी न केल्यामुळे (जी. एस. टी. भरण्यासाठी त्या आवश्यक होत्या), अपीलकर्ता-एन. एच. सी. ने पुढील पैसे दिले नाहीत. एन. एच. सी. च्या म्हणण्यानुसार, यापूर्वी प्रत्येक प्रसंगी एन. एच. सी. ने प्रतिवादी क्र. 1-एस. एम. ई., ज्यामध्ये जी. एस. टी. ची रक्कम आणि शेवटची रक्कम समाविष्ट होती, ती प्रतिवादी क्र. 1-एसएमई यांनी चलन जारी न केल्यामुळे केली जाऊ शकली नाही..

13. प्रतिवादी क्र.1 साठीच्या विद्वान वकिलाचा युक्तिवाद हा आहे की पावत्या जारी करण्याची आवश्यकता ही दिनांक 03.12.2018 च्या सेटलमेंट डीडच्या संदर्भात देयके देण्याची पूर्वअट नव्हती, तर एन. एच. सी. ठामपणे सांगते की सेटलमेंट डीडच्या कलम 4 च्या संदर्भात, प्रतिवादी क्र. 1. देयकाच्या प्रत्येक हप्त्यासाठी, जी. एस. टी. सह हप्ता नमूद करणारी पावत्या जारी करणे, ज्यानंतर अपीलकर्ता-एन. एच. सी. पैसे भरणार होता. सध्याच्या खटल्यातील संपूर्ण वाद या

तरतुदीभोवती अवलंबून असेल की प्रतिवादी क्रमांक 1 ने पावत्या न दिल्यामुळे एनएचसीने डीड ऑफ सेटलमेंटच्या अनुषंगाने रक्कम भरली नाही की नाही.

14. सध्याच्या खटल्यातील तथ्यांमध्ये, आम्हाला जे लक्षात आले आहे ते असे आहे की सेटलमेंट डीडची अंमलबजावणी करण्यापूर्वी, एन. एच. सी. ने दिनांकित 09.09.2015 च्या प्रारंभिक कराराच्या संदर्भात आधीच Rs.20 कोटीपेक्षा जास्त रक्कम दिली होती. मग सेटलमेंट डीडनुसार देखील रु. 5.46 कोटी यापूर्वीच देण्यात आले होते. आम्हाला हे देखील लक्षात आले आहे की रेकॉर्डवरून हे स्पष्ट आहे आणि हे विवादित नाही कि प्रतिवादी क्रमांक 1 नी एनएचसीने दिलेले प्रत्येक पेमेंट हे कंपनीने जारी केलेल्या पावत्यांच्या विरोधात होते.

15. प्रतिवादी क्र.1 साठी विद्वान वकिलाने दिलेले एकमेव कारण, उर्वरित रकमेच्या संदर्भात पावत्या जारी न केल्याबद्दल असे होते की, एन. एच. सी. ने पैसा दिले नसले तरी, पावत्या जारी केल्यावर लगेचच जी. एस. टी. भरण्याचे दायित्व जमा होईल. आम्ही या प्रकारचे औचित्य स्वीकारू शकत नाही कारण मागील सर्व देयकांसाठी, प्रतिवादी क्रमांक 1 - एसएमईद्वारे पावत्या जारी केल्या गेल्या होत्या.

16. या टप्प्यावर, पावत्या जारी करण्याशी संबंधित कलम 4 सह तडजोडी पत्राच्या विविध कलमांच्या व्याख्येबाबत आम्ही अंतिम निर्णय देऊ इच्छित नाही, कारण याचिकेवर दाव्याच्या कार्यवाहीत प्रथम विचार केला जाईल. तथापि, पक्षांच्या वर्तनाचा विचार करता, विशेषतः प्रतिवादी क्र. 1 ने पावत्या जारी केल्या होत्या. अपीलकर्ता-एन. एच. सी. ने प्रत्येक रक्कम भरण्यापूर्वी, आणि एकूण रकमेचा केवळ काही भाग भरणे बाकी होते, जे विद्वान एकल न्यायाधीशांनीही एन. एच. सी. च्या बाजूने मनाई आदेश जारी करताना त्यांना न्यायालयात जमा

करण्याचे निर्देश दिले, ज्याच्या अनुषंगाने रु. 3. 5 कोटी रुपये एन. एच. सी. ने आधीच उच्च न्यायालयात जमा केले आहेत आणि इतर संबंधित घटक आणि परिस्थिती विचारात घेऊन, आमचे असे मत आहे की अपीलकर्त्याच्या बाजूने ट्रायल कोर्टाने दिलेल्या मनाई आदेशाला दोष देता येणार नाही.

17. अन्यथा देखील, आमचे असे मत आहे की, विशेष करून जेव्हा पारित केलेला मनाई आदेश, आमच्या मते, कायद्याने विकृत किंवा अन्यायकारक असल्याचे म्हटले जाऊ शकत नाही, तेव्हा एकल न्यायाधीशाच्या आदेशाच्या विरोधात अपील करताना उच्च न्यायालयाच्या विभागीय खंडपीठाने केलेला हस्तक्षेप न्याय्य नव्हता. अंतरिम मनाई आदेश देण्यासाठी तत्वांची रूपरेषा आखणाऱ्या पक्षांच्या विद्वान वकिलांच्या वतीने अनेक अधिकाऱ्यांचा उल्लेख करण्यात आला. वांडर लिमिटेड आणि ए. एन. आर. विरुद्ध. अँटोक्स इंडिया पी. लिमिटेड [1990 (पूरक) एस. सी. सी. 727], असे आयोजित करण्यात आले होते:- असे.

"14. विभागीय खंडपीठासमोर अपील हे एकल न्यायाधीशाच्या विवेकबुद्धीच्या वापराच्या विरोधात होते. अशा अपीलांमध्ये, अपील न्यायालय प्रथमदर्शनी न्यायालयाच्या विवेकबुद्धीच्या वापरात हस्तक्षेप करणार नाही आणि जिथे विवेकबुद्धीचा वापर मनमानीपणे, किंवा लहरीपणे किंवा विकृतपणे केला गेला आहे असे दर्शविले गेले आहे किंवा जेथे न्यायालयाने मध्यस्थी आदेशांचे अनुदान किंवा नकार नियंत्रित करणाऱ्या कायद्याच्या निश्चित तत्वांकडे दुर्लक्ष केले आहे, त्याशिवाय ते स्वतःच्या विवेकबुद्धीची जागा घेतील. विवेकबुद्धीच्या वापराविरुद्ध अपील हे तत्त्वतः अपील असल्याचे म्हटले जाते. अपील न्यायालय 'अ' सामग्रीचे पुनर्मूल्यांकन

करणार नाही आणि जर त्या न्यायालयाने पोहोचवलेला निष्कर्ष सामग्रीवर वाजवीपणे शक्य असेल तर खालील न्यायालयाने गाठलेल्या निष्कर्षपेक्षा वेगळ्या निष्कर्षावर पोहोचण्याचा प्रयत्न करेल. अपील न्यायालयाने जर खटल्याच्या टप्प्यावर या प्रकरणाचा विचार केला असता तर ते उलट निष्कर्षावर पोहोचले असते या केवळ आधारावर अपीलांतर्गत विवेकबुद्धीच्या वापरात हस्तक्षेप करणे सामान्यतः न्याय्य ठरणार नाही. जर ट्रायल कोर्टाने विवेकबुद्धीचा वापर वाजवीपणे आणि न्यायिक पद्धतीने केला असेल तर अपील न्यायालयाने वेगळा दृष्टिकोन ठेवला असता ही वस्तुस्थिती ट्रायल कोर्टाच्या विवेकबुद्धीचा वापर करण्यात हस्तक्षेप करण्याचे समर्थन करू शकत नाही. या तत्त्वांचा संदर्भ दिल्यानंतर (एससीआर 721) ". ही तत्त्वे सुस्थापित आहेत, परंतु व्हिसकाउंट सायमनने चार्ल्स ओसेनटन अँड कंपनी वि. झानाटन [1942 ए. सी. 130] मध्ये म्हटल्याप्रमाणे.

'खालच्या न्यायाधीशाने त्याच्या विवेकबुद्धीचा वापर करून दिलेल्या आदेशाच्या अपील न्यायालयाद्वारे उलट् करण्याबाबतचा कायदा सुस्थापित आहे आणि उद्भवणारी कोणतीही अडचण केवळ वैयक्तिक खटल्यात सुस्थापित तत्त्वांच्या वापरामुळे उद्भवते'.

अपिलीय निर्णय या तत्त्वाला स्थगिती देताना दिसत नाही."

18. शाह बाबूलाल खिमजी विरुद्ध जयाबेन डी. कनिया आणि इतर [(1981) 4 एस. सी. सी. 8]

यांच्या बाबतीत, या न्यायालयाच्या तीन न्यायाधीशांच्या खंडपीठाने असे मत व्यक्त केले होते की

दिवाणी प्रक्रिया संहिता, 1908 च्या आदेश 43 नियम 1 सह वाचन केलेले कलम 104 हे पेटंट पत्रांच्या अपीलाला देखील लागू होते. **दोराब कावासजी वॉर्डन विरुद्ध कूमी सोराब वॉर्डन आणि इतर.** [(1990) 2 एस. सी. सी. 117] यांच्या बाबतीत अंतरिम टप्प्यावर अनिवार्य मनाई आदेश देणे हे न्यायालयाच्या योग्य न्यायिक विवेकबुद्धीवर सोडले गेले आहे. **मेट्रो मरीन्स आणि अत्र. वि. बोनस वॉच कंपनी (पी) लिमिटेड आणि ओआरएस.** [(2004) 7 एस. सी. सी. 478] देखील **दोराब कावासजी वॉर्डनच्या (वर नमूद केलेल्या)** प्रकरणात नमूद केलेल्या तत्वांचे पालन करते. परंतु या दोन अधिकाऱ्यांनी स्थावर संपत्ति हस्तांतरणामुळे उद्भवलेल्या विवादांच्या संबंध अंतरिम मनाई आदेश देण्याचा प्रश्न हाताळला. **बेस्ट सेलर रिटेल (इंडिया) प्रायव्हेट लिमिटेडमध्ये** या न्यायालयाच्या समन्वय खंडपीठाने अंतरिम मनाई आदेश देण्याच्या प्रश्नावर संहितेच्या आदेश 39 च्या नियम 1 आणि 2 च्या लागू होण्याला पुन्हा पुष्टी दिली आहे. **व आदित्य बिर्ला नुवो लिमिटेड आणि इतर.** [(2012) 6 एस. सी. सी. 792] **कोलगेट पामोलिन्ह (इंडिया) लिमिटेड. वि. हिंदुस्तान लीव्हर लिमिटेड** [(1999) 7 एस. सी. सी. 1], प्रकरणात अंतरिम मनाई आदेश मंजूर करण्यास मार्गदर्शन करणारी तत्त्वे सारांशित केली गेली आहेत:- **असे.**

"24. तथापि, आम्हाला असे वाटते की अंतर्वर्ती मनाई आदेश मंजूर करण्याच्या बाबतीत काही विशिष्ट बाबींची येथे नोंद करणे योग्य आहे, ज्याचा मूलभूत मुद्दा म्हणजे न्यायालयाने या प्रकरणाच्या गुणवत्तेबद्दल मत व्यक्त न करणे, कारण मनाई आदेश मंजूर करण्याचा मुद्दा, सामान्यतः, कालमर्यादेच्या बाबतीत शक्य तितक्या लवकर असतो. स्थगिती मंजूर करण्यासाठीच्या अर्जाची किंवा

याचिकेची सुनावणी करणाऱ्या न्यायालयासोबत ज्या इतर बाबींवर विचार केला पाहिजे ते खालीलप्रमाणे आहेत:

(i) नुकसानीची व्याप्ती हा एक पुरेसा उपाय आहे;

(ii) फिर्यादीच्या हक्कांचे उल्लंघन केल्याबद्दल त्याच्या हिताचे रक्षण करणे, तथापि, प्रतिवादींना त्या कारणामुळे होणाऱ्या दुखापतीचा विचार करून;

(iii) प्रकरण हाताळताना न्यायालयाने एका पक्षाच्या खटल्याची ताकद दुसऱ्या पक्षापेक्षा अधिक मजबूत असल्याच्या वस्तुस्थितीकडे दुर्लक्ष करू नये; (iv) स्थगिती मंजूर करण्याच्या बाबतीत कोणतेही निश्चित नियम किंवा कल्पना नसाव्यात परंतु प्रत्येक खटल्याची तथ्ये आणि परिस्थिती-दिलासा लवचिक ठेवला जात आहे;

(v) मुद्द्याकडे त्या बिंदूपासून पाहिले पाहिजे."

19. तथापि, आमच्या मते, प्रत्येक वैयक्तिक प्रकरणाचा निर्णय त्याच्या स्वतःच्या तथ्यांवर घेतला जावा आणि सध्याच्या प्रकरणात, वर वर्णन केल्याप्रमाणे तथ्ये लक्षात घेता, समता एन. एच. सी. च्या बाजूने आहे. त्याने भरीव देयके दिली आहेत आणि एकूण रकमेच्या 10 टक्क्यांपेक्षा थोडी जास्त असलेली शिल्लक, एकल न्यायाधीशाच्या मनाई आदेशाच्या संदर्भात उच्च न्यायालयात आधीच जमा करण्यात आली आहे. प्रतिवादी क्र.2 च्या दाव्याच्या संदर्भात लक्षात घेण्यासारखी गोष्ट म्हणजे सुरुवातीला उप-परवाना करार एन. एच. सी. आणि प्रतिवादी क्र. 2

दिनांक 16.05.2018 चा. वादानंतर निर्माण झालेला प्रश्न, प्रतिवादी क्र. 1 ने समाप्ती नोटीस जारी केली. 18.06.2019 एन. एच. सी. ने दिनांक 29.08.2019 ला खटला दाखल केला होता आणि दिनांक 24.10.2019 प्रतिवादी क्र. 2 ने प्रतिवादी क्र. 1 सह नवीन करार केला. पहिल्या अपीलमध्ये शोले आणि शोले 3 डी हे समान चित्रपट आणि दुसऱ्या अपीलमध्ये 32 इतर चित्रपट आहेत. उपरोक्त तथ्यांचा विचार करून आणि दिवाणी खटला प्रलंबित असताना प्रतिवादी क्र. 1 व 2 यांनी केलेला करार लक्षात घेऊन प्रतिवादी क्र. 2 यांना जाणीव असेल, आमचे असे मत आहे की प्रतिवादी नाही. 2 यांना उच्च न्यायालयाच्या एकल न्यायाधीशांनी दिलेल्या मनाई आदेश बंधनकारक असेल.

20. अपीलांच्या दोन्ही संचांची तथ्ये एकाच धर्तीवर असल्याने, विशिष्ट तारखांमध्ये आणि काही रकमांमध्ये किंचित फरक असल्याने आणि इतर कोणताही भौतिक फरक नसल्यामुळे, अपीलांचे दोन्ही संच या आदेशाद्वारे नियंत्रित केले जातील.

21. त्यानुसार, आमचे ठाम मत आहे की अपीलकर्त्याने मनाई आदेश देण्यासाठी प्रथमदर्शनी खटला दाखल केला आहे आणि सोयीचा समतोल अपीलकर्त्याच्या-एन. एच. सी. च्या बाजूने आहे, म्हणून आम्ही या अपीलाला परवानगी देतो. एकल न्यायाधीशाचा आदेश योग्य तर्कावर आधारित होता आणि स्थगितीचा आदेश देण्यात एकल न्यायाधीशाच्या विवेकबुद्धीचा वापर करण्यात आम्हाला कोणताही दोष आढळत नाही. अशा प्रकारे, आम्ही उच्च न्यायालयाच्या विभागीय खंडपीठाने दिलेला आदेश रद्द ठरविला आणि विद्वान एकल न्यायाधीशाचा आदेश पुनर्संचयित करतो. तथापि, विद्वान एकल न्यायाधीशांना विनंती केली जाते की त्यांनी खटल्याची सुनावणी जलदगतीने करावी आणि कायदानुसार आणि एकल न्यायाधीशांनी मनाई आदेश देताना केलेल्या कोणत्याही निरीक्षणांमुळे प्रभावित न होता, शक्यतो एका वर्षाच्या आत, शक्य तितक्या

लवकर निर्णय घ्यावा. पक्ष उच्च न्यायालयात कोणत्याही अनावश्यक स्थगितीची मागणी करणार नाहीत.

22. खर्चाबाबत कोणतीही ऑर्डर दिली जात नाही.

देविका गुजराल

निर्देश जारी करण्यात आले

अस्वीकरण

या न्यायनिर्णयाच्या मराठी भाषेतील या अनुवादाचा वापर हा पक्षकारास त्याच्या/ तिच्या मातृभाषेमध्ये त्याचा अर्थ समजून घेण्यापुरताच मर्यादित राहील आणि त्याचा इतर कोणत्याही कारणाकरिता वापर करता येणार नाही तसेच इंग्रजी भाषेतील न्यायनिर्णय हाच सर्व व्यावहारिक आणि कार्यालयीन वापराकरिता विश्वसनीय असेल आणि तोच त्यातील आदेशाच्या निष्पादन आणि अंमलबजावणी करता वैध मानला जाईल.

X-X-X-X